

DIRVA

Nr. 107

Rugsėjis-Sept. 18, 1961

Cleveland, Ohio

KENNEDY: 'JĖGĄ BUS ATSAKYTA JĖGA'

JAV atnaujino atominis bandymus.- Gromyko ir Rusk susitiks
New Yorke.- Komunistai planuoja deportacijas.

Jungtinės Amerikos Valstybės atnaujino atominis bandymus, Nevados poligono požemiuose išsprogindamos mažą atominį užtaisą, kuris nesukėlė radioaktyvių kritulių.

Paskelbdamas pirmąjį atominį bandymą nuo jų sustabdymo 1958 spalio 30, prezidentas Kennedy pareiškė, kad Jungtinės Valstybės buvo priverstos bandymus atnaujinti, nes Sovietija "be jokio įspėjimo, bet po ilgų pasiruošimų atnaujinio bandymus atmosferoje". Prezidentas taip pat pasakė, kad Jungtinės Valstybės "dar kartą parbrėžia savo pasiruošimą derėtis dėl kontroliuojamo atominį bandymų nutraukimo".

Derybos turi būti be ultimatumų

Atsakydamas į neutralistų atstovų prašymus išspręsti didėjančią pasaulinę įtampą derybomis su sovietais, prezidentas Kennedy pareiškė, kad Amerika esanti pasiruošusi tokiai viršūnių konferencijai, jeigu per rūpestingai atliekamus parengiamuosius žingsnius pasirodysia, jog esama bent kokių galimybių susitarti.

Bet, — pabrėžė prezidentas, — Jungtinės Valstybės yra taip pasiryžusios "atsakyti jėga į jėgą", jei tai bus reikalinga Vakarų Berlyno laisvei gelbėti. "Mes nesiruošiame leisti į derybas, kol sovietai statinės ultimatumus ir grasinimus".

Vakarų valstybių užsienių reikalų ministrai sutiko, kad Rytų-Vakarų užsienių reikalų ministerių konferencija galėtų įvykti spalio ar lapkričio mėnesį, jeigu valstybės sekretoriaus Dean Rusk pasiektų kokių nors viltingų rezultatų savo susitikime su sovietų užsienių reikalų ministru Gromyko.

Sovietijos užsienių reikalų ministras Gromyko susitiks su valstybės sekretorium Dean Rusk New Yorke, kur apsisieks pažiuromis dėl Berlyno ir Vokietijos, — paskelbė sovietų užsienių reikalų ministerija.

Rusk ir Gromyko bandys sukurti bazę ir nustatyti laiką Rytų-Vakarų deryboms. Chruščiovas aprotavęs jų susitikimą, atsakydamas į prezidento Kennedžio pasiūlymą.

Laikysis griežto nusistatymo

Vakarų valstybių užsienių reikalų ministrai taip pat sutarė, kad jeigu Gromyko-Rusko pasitarimuose nebus pasiekta "viltingų rezultatų" — Vakarai pasiliks prie savo griežto nusistatymo: jokių derybų — teįvyksta, kas gali įvykti.

Jeigu įvyktų Rytų-Vakarų užsienių reikalų ministerių konferencija, ji galbūt nutiestų pagrindus Vakarų viršūnių susitikimui su Chruščiovu.

Valstybės sekretoriaus Rusk misija oficialiai aptariama, kaip bandomoji operacija ištirti, ką rusai galvoja, o ne kaip įvadinės derybos. Vėliau, Jungtinių Tautų plenumo sesijos metu tą patį atlikti bandysias

ir britų užsienių reikalų ministras Lord Home.

Sovietų veiksmai žlungdo viltis

Taip ryškėjant nusistatymui dėl derybų su sovietais, komunistai vis stipriai įtampa. Vakarų žvalgybos sluoksniai skelbia turį žinių, kad Chruščiovas galbūt net paskubinti separatinės taikos sutarties pasirašymą su Rytų Vokietijos režimu. Tai galbūt net atsitiktai anksčiau, negu bus baigti Rusko-Gromyko pasikalbėjimai. Iš to reikia daryti išvadą, kad yra jėgų, verčiančių Chruščiovą veikti greičiau, negu jis buvo anksčiau skelbęs.

Deportacijos "už kelių dienų"

Žvalgybos sluoksniai taip pat mini, kad Rytų Vokietijos režimas jau baigias pasiruošti masinėms deportacijoms, areštuodamas ir iš vakarinių pasienių išgabendamas dešimtis ar šimtus tūkstančių vokiečių. Viena pranešime net sakoma, kad tai galbūt net atsitiktai "už kelių dienų".

Vakarų sostinėse esą jau planuojami protestai sovietams prieš tokį žingsnį, tačiau aiškėja, kad toliau protestų nebus žengiamo.

Rytų Vokietijos komunistų galva Ulbrichtas iš naujo pagrasino, kad Vakarų civilinio orinio susisiekimo linijų bandymai palaikyti ryšį su Berlynu po separatinės taikos sutarties pasirašymo bus laikomi "agresijos veiksmais"; bet jis galbūt suteikti leidimus, jei Vakarai pripažins jo režimą.

Šiuo metu įtampa dėl orinių koridorių didinama, sovietų gamybos naikintuvams zujant ir vos nekludant vakariečių civilinio susisiekimo lėktuvų ore.

Prezidento įgaliojimas gen. Lucius D. Clay, išskridamas į Berlyną pareiškė, kad tikrosios Berlyno krizės dar tebereikia laukti, galbūt jau labai artimoje ateityje.

JAV ginkluotųjų pajėgų laikraštis "Journal" paskelbė, kad Pentagonas ruošias planus, pagal kuriuos iki Kalėdų Europon galbūt būti perkelta iki 125,000 amerikiečių karių.

PAVERGTŲJŲ SEIMAS ĮSPEJO WASHINGTONO KONFERENCIJĄ

Savo telegramoje Washingtono posėdžiaujantiems Britanijos, JV, Prancūzijos ir Vokietijos užsienių reikalų ministeriams Pavergtųjų Seimas, pažymėjęs, kad dabartinis Kremliaus spaudimas į Berlyną tėra vienas jo žingsnis iš bendro plano pasauliui dominuoti, įspėja ministerius, kad jie, ieškodami šiam Chruščiovo išpuoliui atsvaros, neišleisti iš akių sovietų pavergtosios Centro ir Rytų Europos vaidmens. Bet kad šis vaidmuo tikrai būtų paveiktas, Vakarų pozicija pavergtosios Europos atžvilgiu turi būti aiški ir veiksminga. Bet kurios rūšies pasitarimuose su Sov. Sąjunga Vakarai jokių atvejų neturi ribotis tik Berlyno klausimu, o privalo iškelti bendrą Europos taikos planą, atremtą laisvų tautų apsisprendimu. Be to, nepaisydami vadinamų "neutrality" vienokio ar kitokio nusistatymo, Jungtinių Tautų pilnatyje Vakarai turi iškelti pavergtųjų tautų laisvo apsisprendimo ir laisvų demokratių rinkimų klausimą. Vakarų nuolaidos pavergtųjų saskaita arba tiesioginis ar netiesioginis status quo įteisinimas turėtų didžiai žalingo poveikio ne tik pavergtiesiems, bet ir patiems Vakarams.

PROTESTAS PRIEŠ SOVIETINES MARIONETES IPU KONFERENCIJOJE

Pavergtųjų Seimas, Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Rumunijos ir Vengrijos vardu, iškėlė protestą Briusely, Belgijoje, vykstančiai Tarpautinės Parlamentarų Unijos konferencijai dėl suteikto mandato sovietinėms marionetėms šių valstybių vardu dalyvauti Unijoje ir jos konferencijoje. Kartu Pavergtųjų Seimas išreiškė viltį, kad konferencija pabrėš sovietų pavergtųjų tautų teisę į laisvą apsisprendimą, tą būtiną patvarios Europos taikos sąlygą.

Rugsėjo 5 - 10 d. Tabor Farmoje įvyko aštuntasis lietuvių studentų Santaros suvažiavimas, kuriame dalyvavo virš šimtas dalyvių. Nuotraukoje buvę Santaros Centro valdybos pirmininkai susitikę suvažiavime. Iš kairės: R. Vaitys, V. Adamkavičius, V. Gegevičiūtė, V. Kavolis, R. Mieželis, L. Sabolūnas. Plačiau apie Santaros suvažiavimą 3 ir 4 psl.

P. Petručio nuotrauka

PASAULIS SMERKIA JT SMURTĄ KATANGOJE

Visos Europos ir dalies Afrikos spauda bei diplomatiniai sluoksniai išreiškė pasipiktinimą Jungtinių Tautų Komandos veiksmais Katangoje, juos pasmerkdamami ir pavadindami "fatališka klaida".

Prancūzų vyriausybės kalbėtojas Paryžiuje apkaltino JT įgaliojintį Conor Cruise O'Brien, kad jis peržengęs savo mandatą ir galbūt pažeidęs Jungtinių Tautų chartą, įsikišdamas į Kongo vidaus reikalus. Britanijos vyriausybė, kuri paskelbė pasipiktinimą, bet formalus protesto Jungtinėms Tautoms neįteikė, pradėjo ieškoti kelių ginklų paliauboms. JAV valstybės departamentas, anksčiau paskelbęs pareiškimą, kad apgailestauja kraujo liejimu, bet "Kongo suvienijimas reikalingas" — dabar susilaiko nuo komentarų.

"Karas be jokių taisyklių"

Kiek iš įvairių pranešimų galima nustatyti, Jungtinių Tautų Komandos bandytas perversmas Katangoje trijų dienų kautynėse pareikalavo per 1000 žmonių aukų, nes maža ir drausminga Katangos armija atakliai pasipriešino smurto veiksams. Visi ankstesnieji JT misijos pranešimai, kad ji kontroliuojanti Elisabetvilę, kad ji Katangą sujungusi su "likusiu Kongu" — pasirodė buvę melagingi, nes tiek Katangos sostinėje, tiek kituose miesteliuose, kaip UPI praneša, siautė "neįtikimo žiaurumo kovos, kuriose nesilaikoma jokių visuotinai priimtų kariavimo taisyklių".

Pranešimai apie tikrąją būklę prieštarauja vieni kitiems: vienuose sakoma, kad Jungtinių Tautų Komanda jau tik tebesigina, kituose teigiama, kad ji nugalinti katangiečius. Viena žinoma, kad į Katangą paskubomis gabenami Jungtinių Tautų Komandos pildymai, ir tai rodo, kad jos būklė yra sunki. JAV senatorius Thomas J. Dodd perversmo išvakarėse buvo paskelbęs, kad JT karinė vadovybė ten buvo sutraukusi apie tris ketvirtadalius savo turimų jėgų.

Kovosia "iki paskutinio kraujo lašo"

Britų laikraščio London Mail korespondentas Peter Younghusband surado stipriai saugomoje rezidencijoje tebegyvenantį prez. Tschombę, kuris pareiškė, kad katangiečiai dėl savo laisvės kovosia iki paskutinio kraujo lašo, ir šaukėsi į laisvąjį pasaulį — Britaniją, Prancūziją, Jungtines Valstybes ir kitas tautas, kurios pripažįsta laisvės principą ir žmonių apsisprendimo teisę, kad jos gelbėtų nuo baisių žudynių.

Eilė britų laikraštinių paduoda faktų apie kautynių žiaurumą ir JT įgulų nusikaltimus žmoniškumui. BBC reporteris Richard Williams pasakoja, kaip JT šarvuotai apsupę Raudonojo Kryžiaus ligoninę ir pradėję šaudyti į ten buvusią vakariečių žurnalistų grupę. Jis taip pat matęs, kaip jie atidarę ugnį į aiškiu raudonu kryžium pažymėtą sanitarinę automobilį, iš kurio išlipo du baltais chaltais apsivilkę sanitarai buvę kulipkų nukirsti. Tokius sanitarinių mašinių apšaudymus jis tą dieną matęs du kartus. Kitoje vietoje buvo nušautos ar sužeistos Raudonojo Kryžiaus automobilyje dvi europietės gailingosios seserys.

Prie Elisabetvilės pašto įstaigos gulėjo 15 uniformuotų Katangos policininkų, nušautų iš užpakalio. Londoniško Observer korespondentas Gavin Young savo akimis matęs, kaip gatve važiuvo penki Katangos policininkai, visai nenujausdami, kad jų tykoma. JT komanda paleido kulkošvaidžių salvę, ir policininkai "pabiro iš dzyro, kaip skudurinės lėlės" — du užmušti, kiti trys sužeisti.

Tas pats Gavin praneša, kad toks JT komandos elge-

sys išsaukęs tokį ten gyvenusių europiečių pasipiktinimą, kad jie griebėsi ginklų kovai su JT daliniais. Jų grupėse esą įspėjusių nuo areštų pasislėpti belgų karininkų, kuriuos JT misija dabar kaltina už visus įvykius.

Ko O'Brien siekė?

Visą tą Jungtinėms Tautoms pragaistingą nelaimę pradėjo JT gen. sekr. Hammarskjoldo įgaliojintasis airis O'Brien, kuris norėjęs padėti centrinei Kongo vyriausybei suvienyti Kongą, nes toji grasinio jėga užimti Katangą, kas būtų išsaukę pilietinį karą.

Kas tą centrinę vyriausybę sudaro? Štai, Maskvoje anglų kalba leidžiamas laikraštis New Times rugsėjo 8 numeryje sako: "absoliučią daugumą vyriausybėje turi Lumumbos vadovauta grupė... parlamentas įgaliojo vyriausybę įvykdyti visus Lumumbos paskelbtus planus... Adoula sutiko su Gizengos reikalavimais nušalinti armijos vadą Mobutu, jo vietoje pstatant gen. Lundulą ir Kongo delegaciją į Jungt. Tautas sudaryti iš Gizengos šalininkų".

Kai kas tikina, kad O'Brien tas nelaimingą akciją pradėjęs be gen. sekr. Hammarskjoldo pritarimo, bet tas nei patvirtina, nei paneigia. O toji operacija tik sustiprins komunistų puolimus prieš Hammarskjoldą ateinančioje JT plenumo sesijoje ir paskubins nuvertimą, jo vietoje pasodinant Maskvos geidžiamą troiką.

O'Brien, kuris Jungtinių Tautų kuluaruose mėgdavo parodyti Hitlerį ir keliais atvejais pribėgdamas patalokininkavo rusams, pataisydams kalbos klaidas jų rezoliucijų tekstuose, akivaizdžiai pagelbėjo Maskvai ir šį kartą. Tik klausimas: sąmoningai ar nesąmoningai?

MIRTIES BAUSMIŲ SERIJA TURKIJOJE

Vienuoliką mėnesių posėdžiavęs specialusis teismas Turkijoje nuteisė mirti buvusį prezidentą Menderes ir 14 kitų buvusių ministerių bei aukštųjų valdininkų. Jie apkaltinti Turkijos konstitucijos sulaužymu.

Kaltinamųjų suolan po perversmo buvo pasodinta 592 asmenys, iš kurių 128 išteisinti, 15 nuteisti mirti, o kiti gavo įvairias kalėjimo bausmes.

VELNIŠKOJI SUTARTIS (5)

PAKARTOTINIAI VOKIEČIŲ MALDAVIMAI

Maskvos atsakymas į pirmąją Ribbentropo telegramą buvo nurodyta, kad santykių gerinimas tarp nacių ir bolševikų turįs eiti "rimtais, praktiškais žingsniais" — ne dideliu šuoliu, kaip Ribbentropas buvo pasiūlęs. Kokiais žingsniais? Jie buvo toliau dėstomi Maskvos atsakyme.

Grobis — susitarimų pagrindas

Pirma — prekybos ir kreditų sutarčių pasirašymas. Antra — vėliau, "po trumpo laiko", nepulimo pakto pasirašymas.

"Abiem atvejais turi būti pasirašyti papildomi protokolai, kuriuose, tarp kitų klausimų, turi būti įtraukti ir vokiečių pareiškimai iš rugpiūčio 15 dienos".

Tuo buvo labai aiškiai pabrėžta, kaip jautriai Maskva reagavo į vokiečių užuominą apie Rytų Europos pasidalinimą, jį laikydama visų susitarimų pagrindu.

Užsiminę apie Ribbentropo planuojamą kelionę į Maskvą, Molotovas pareiškė, kad sovietų vyriausybė "tą pasiūlymą labai vertina, nes tokio žymaus politikos ir valstybininko atsiuntimu pabrėžiamas vokiečių vyriausybės nusistatymų rimumas. Tai yra ryškiai priešinga Anglijos elgesiui, kuri Strango asmenyje į Maskvą atsiuntė antro rango valdininką. Tačiau reicho užsienių reikalų ministerio vizitui reikia pasiruošti iš esmės. Sovietų vyriausybė vengia sujūdimų, kurių ta kelionė išsuktų, bet ji esanti pasiruošusi tytomis vykdyti praktišką darbą."

Į Ribbentropo įsakymai pabrėžta pasirengimą dar tą patį savaitgalį atvykti Maskvon Molotovas neatsakė nė žodžiu, ir Schulenburgas, regimai nusivylęs pokalbio eiga, daugiau to reikalo nekėlė.

Hitleris žada rusams Lenkijos dalį

Gavęs tokį Schulenburgo pranešimą, kuris labai suerzino Hitlerį, Ribbentropas griebėsi naujų žygių. Rug-

piūčio 18 vakare jis iš Obersalzburgo išsiuntė naują "citissime" telegramą, kuri pasiekė Maskvos pasiuntinybę rugpiūčio 19, 5:45 valandą ryto.

Joje Schulenburgui buvo nurodoma "dar kartą ir tuoj pat aplankyti Molotovą, išnaudojant visas turimas priemones, kad susitikimas įvyktų nedelsiant". Nesą galima prarasti daugiau laiko. "Aš prašau", telegrafavo Ribbentropas, "su ponu Molotovu kalbėtis tokia prasme:

Ir mes, žinoma, būtume pasirengę, normalioms sąlygoms esant, rusų-vokiečių santykius iš naujo reguliuoti diplomatiniais ir kitais įprastiniais keliais. Tačiau nepaprasta dabartinė būklė, fiurerio nuomone, verčia naudoti kitus metodus, kurie greičiau priverstų prie tikslo.

Vokiečių-lenkų santykiai aštrėja kiekvieną dieną. Mes turime laukti, kad bet kurio metu gali prasidėti incidentai, kurie neišvengiamai ves į atvirą konfliktą... Fiureris laiko būtinu reikalu išspręsti vokiečių-rusų santykius anksčiau, negu iškils vokiečių-lenkų konfliktas. Ankstyvesnis išsiaiškinimas reikalingas ir dėlto, kad tame konflikte būtų atsižvelgta ir į rusų interesus, kas be išsiaiškinimo, žinoma, būtų sunku".

Staigus šuolis į antrą etapą

Schulenburgas turįs Molotovui pasakyti, kad jo minėtasis "pirmas etapas", t. y. ūkinės sutarties pasirašymas, šiandien (rugpiūčio 18) Berlyne, esąs atliktas, taigi dabar reikia griebtis "antrojo etapo". Todėl jis, Ribbentropas, prašas aiškiau pasisakymo dėl jo siūlomos "skubios kelionės į Maskvą".

"Aš prašau dar pridurti, kad atvyksiu su visais fiurerio įgaliojimais, kurie man suteiks galimybę visą klausimų kompleksą išsami ir lemtingai sutvarkyti."

Maskvoje jis turėsiąs ga-

limybę "patenkinti rusų pageidavimus".

Kokius pageidavimus, kaip patenkinti? Vokiečiai jau nebeslėpė:

"Aš taip pat galėsiu pasirašyti specialų protokolą, kuris patenkintų abiejų pusių interesus tuo ar kitu užsienių politikos klausimu, pvz. interesų sferų sutvarkymą Baltijos srityje, Baltijos valstybių klausimą ir t.t. Ir toks sutvarkymas, kuris mums atrodo labai svarbus, tegalimas atlikti tik žodiniais pasitarimais.

Šį kartą Schulenburgas neturįs leisti atsakomas paprastu rusišku "niet".

Ryšium su tuo (baigė Ribbentropas) prašau pabrėžti, kad vokiečių užsienių politika pasiekusi istorinį posūkį... Aš prašau... išgauti pritarimą skubiai mano kelionei, atitinkamai atremiant bet kokius rusų delsimus. Jūs turite prieš akis turėti lemiamą faktą, kad labai greit gali prasidėti atviras vokiečių-lenkų konfliktas, ir todėl yra nepaprastai svarbu, kad mano kelionė į Maskvą įvyktų neatidėliojant".

Rugpiūčio 19 — likiminė diena

Lemiamą dieną buvo rugpiūčio 19. Su įsakymu išsiųsti į Atlantą povandeninius ir karo laivus buvo norima dar laukti, kol ateis žinia iš Maskvos. Tačiau didieji karo laivai turėjo tuoj pat išplaukti, kad iki numatytos karo dienos, t. y. rugsėjo 1, pasiektų reikiamas pozicijas. Ir abi Lenkijai užpulti numatytos armijų grupės turėjo tuoj pat išžygiuoti.

Įtampa Berlyne ir ypač Obersalzburge, kur Hitleris su Ribbentropu nekantraudami laukė Maskvos pranešimo, darėsi vos pakeliamą. Užsienių reikalų ministerijos telegramos ir memorandumai rodo tą dieną ten viešpatavusį nepaprastą nervingumą.

Schnurre rašė, kad prekybos sutarties derybos su rusais — buvusios vakarą prieš tai baigtos "visišku sutarimu", bet sovietai delsia pasirašymą. Jis turėjęs įvykti šiandien rytą (rugpiūčio 19), bet "rusai telefonu pranešė... kad jie nebeturį galutinio patvirtinimo iš Maskvos. Yra aišku, kad Maskva politiniais sumetimais jiems nurodžiusi sutarties pasirašymą nudelsti".

Iš Obersalzburgo Ribbentropas išsiuntė Schulenburgui kitą "citissime" telegramą, reikalaujamas telegrafiskai perduoti kiekvieną Molotovo žodį apie "rusų intencijas". Bet vienintelė telegrama, kurią jis dienos metu iš Schulenburgo gavo, buvo atpasakotas TASSO paneigimas apie derybų su prancūzų ir anglų karinėmis misijomis sutrikimą Tolimųjų Rytų klausimais. Tačiau TASSO paneigime vis dėlto buvo pastebėta, kad "faktiškai viešpatauja nuomonių skirtumai liečia kitus klausimus".

Tai buvo signalas Hitleriui, kad tebesama laiko ir — vilčių.

Pagaliau — lauktoji telegrama

Bet vakare — rugpiūčio 19 dienos 19 valandą — pagaliau atėjo ilgai lauktoji telegrama:

"Slaptai! — Sovietų vyriausybė sutiko, kad ponas užsienių reikalų ministeris atvyktų į Maskvą, praėjus savaitei nuo prekybos su-

Robert von Berg, žymus vokiečių eseistas ir svarbiausias Vakarų Vokietijos dienraščio Sueddeutsche Zeitung korespondentas Amerikoje, apžvelgęs Čiurlionio parodą New Yorko centrinėje bibliotekoje, kalbasi su tos parodos organizatoriumi Aleksi Rannitu (kairėje).

ATGARSIAI APIE M. K. ČIURLIONIO PARODĄ

Vokiečių meno kritiko Roberto von Berg straipsnis

Įtakingas vokiečių laikraštis Sueddeutsche Zeitung rugpiūčio 10 savo skiltyje atspausdino žinomo vokiečių meno kritiko ir eseisto Roberto von Berg straipsnį "Anherr der abstrakten Malerei" apie mūsų dailininką M. K. Čiurlionį. Berods, mūsų bičiulis Alekšis Rannitas yra kaltas, kad tas straipsnis atsirado. Jis nėra dažnas paukštis vokiečių spaudos, tikrai yra įžvalgas ir įdomus, todėl duodame jo vertimą:

Keista, kad net genijaus darbą nuslepia nelemtos aplinkybės. Jeigu 1939 metais nebūtų prasidėjęs pragaištingasis karas, Romain Rolland būtų įgyvendinęs savo planą — aplankęs Lietuvą ir surinkęs medžiagą jo taip gerbiamo dailininko Čiurlionio biografijai.

Ta knyga būtų Vakarų Europai išryškinusi taip anksti subrendusio dailininko įdomų pavidalą. Bet priešingai dalykams susiklosčius, Čiurlionis ir šiandien nėra plačiai žinomas dailininkas, kurio kūrybos grožis jau 1908 metais paveikė Igorį Stravinskį ir apie kurį Bernard Berenson 1949 metais pasakė:

"Tarp didžiųjų naujosios epochos individualistų Čiurlionis priklauso garbės vieta. Jis turi būti suprantamas netik kaip mistikas ir vizionistas, koks jis ir buvo, bet ir kaip vienartinį estetinių ir meninių idėjų atstovą."

O taip pat iš Lietuvos kilęs Jacques Lipschitz 1961 metų liepos mėnesį rašė žinomam esty poetui ir meno istorikui Aleksi Rannitui, kuris jau eilę metų stengiasi išryškinti Čiurlionio reikšmę moderniajai tapybai:

"Čiurlionis! Ta pavarde man sugrąžina vaikystę. Kaip šešėlių matydavau jį praeinantį pro šalį, vis paskendusį gliame susimastyje. Ir svajojau jam prilgti! Aš mačiau jo paveikslus, kurie mane užburdavo, tačiau buvau perjaunas, kad juos tikrai suprasčiau. Vienyratikra: Čiurlionis buvo genijus."

Nelemtos aplinkybės? Skamba lyg likimo ironija, kad lietuviai, pasididžiūdami iškiluoju savo krašto sūnumi, jo visą kūrybą iš maždaug 200 kompozicijų surinko į savo tautinį muziejų ir tuo prisidėjo prie jo garso paplitimo apribojimų. Kas norėjo pamatyti Čiurlionį, turėjo keliau-

ti į buvusią lietuvių sostinę, o kas šiandien juo domisi, turi pasitenkinti negausiais meno kritikos leidiniais.

Reikia dėkoti New Yorko bibliotekai ir ponui Rannitui, kad visuomenę supažindino su kelio mis reprodukcijomis ir negausia literatūra apie Čiurlionį. Deja, ši maža paroda veikia nepakankama plačiau suprasti dailininką, bet vis dėlto atkreipia į jį dėmesį.

Mykolas Konstantas Čiurlionis, gimęs 1875 rugsėjo 22 Varenėje, priklausė išrinktai grupėi žmonių, kuriai buvo suteiktas trumpas gyvenimo laikotarpis savo kūrybinėms vizijoms išreikšti. Pasiekus vos 36 metus, jį sužlugdė iki kraštutinio intensyvumo įtemptas genijus, kuris dar vaikystėje jį buvo paženklinęs nepaprastų gabumų vaiku (vunderkindu). Meno istorijos ordinarus Harvardo universitete, profesorius George M. A. Hanfmann, teisingai yra atkreipęs dėmesį į paralėlę tarp Čiurlionio ir van Gogho. Abiems tebuvo suteikta tik maždaug po šešerius kūrybos metus, prieš tamsiesiems šešėliams apgaubiant jų dvasią.

Čiurlionis, kaimo vargonininko sūnus, augo kukliose sąlygose, bet, turtingų šelpėjų remiamas, gavo muzikinį išsimokslinimą Varšuvoje ir Leipzige ir parašė eilę kompozicijų, iš kurių ypač pažymėtini simfoniniai kūriniai "Miškas" ir "Jūra".

Sulaukęs trisdešimties metų, jis staiga metėsi į tapybą — autodidaktas pilna žodžio prasme, užvaldytas prievartos ieškoti atitinkamų išraiškos priemonių jo sielą užvaldžiusioms vizijoms išreikšti. Muzikines formas ir kompozicinius metodus jo ranka pavertė dinamiškai surikiuotais ritmais ir droben perkeliamu pergyvenimų turiniu. Čiurlionis tapė muziką, tačiau muzikinėje spalvos išraiškoje ieškojo ne grynosios tapybos prasmės, o žvelgė giliau: jis siekė laiko ir erdvės sintezės. Neįtakojamas tuometinės tapybos, jis pirmasis įvedė muzikines struktūros principus į regimųjų formų grupavimą. Jis savo meną klostė kontrapunktiškai, kaip simfoninių vienetų eilę.

Jo grandiozinis bandymas išspręsti paveikslė laiko — erdvės

problema vienkartiškumo pavaišdavimu galbūt yra geriausiai pailiustruotas New Yorke išstatytoje kompozicijoje "Jūros sonata" (Andante). Paveikslas — nutapyta "negalimybė" — įspūdingai išryškina perspektyviną, pavaizduodamas jūrą iš skrendančios žuvėdros ir po vandenių plaukiančios žuvies regačių.

Rannitas Čiurlionį vadina "peintre symphonique", ir pasitarasis to vardo daugiau nusielpno, negu Odilon Redon, o rusų meno kritikas Mikalojus Voroobjovas, iš kurio plunksnos kilusi vienintelė Čiurlionio monografija vokiečių kalba, rašo:

"Ritmiškai sulapsniuotos formos ir formų grupės sugestiuoja judesių įspūdžius. Tempas ir dinamiškosios vertės išryškina dideles, ramias plokštumas arba žaismingai supintą įvairumą — laužtines linijas sugrupuotais, įstrižai kylančiais ir besileidžiančiais motyvais — arba išplėtomis horizontalėmis."

Ar dar bereikia paminėti, kad yra moderniosios tapybos stebuklingasis žodis? Septyneriais metais anksčiau, negu atsirado Kandinskio pirmasis abstraktus paveikslas, savo demonų apsėstas jaunas lietuvis iš laiko dvasios — kurią rusas Muenchene vėliau programiškai suformulavo, kūrybiškai išryškino — tapė abstrakčias kompozicijas, kurios priskaitytinos prie svarbiausių naujosios meno epochos reiškinų ne tik dėl savo formos drąsumo, bet ypač dėl savo dvasinės subtancijos ir metafizinės būties sąsijų apvaldymo.

Kadinskiui buvo žinoma Čiurlionio kūryba, ir todėl lieka neatsakytas klausimas (kaip iš viso rusiškųjų šaltinių ir įtakų Kandinskį — dailininką ir teoretiką — klausimas), ar čia neslypi vienas iš paslaptingųjų sutapimų, kuriais taip gausi meno istorija. Čiurlionio pavidalas, ligšiol prieinamas tik intymiesiems žinovams, iškyla prieš slenkstį moderniojo meno, kuris tapęs pasauliniu fenomenu, Pats laikas juo susidomėti.

Kas Dirvos neskaito — daug nustoja!

VANDENTEKIS IR ŠILDYMAS ĮVEDIMAS IR PATAISYMAS

Vandenių ir pečių šildymas, vonios kambarių įrengimas. Pristatymas į jūsų namus ar pilnas įrengimas.

Nelaimėi atsitikus skubus pataisymas. Nemokamas numatomų darbų įkainavimas.

Mes esame pertvarkę šildymą Dirvoje, atlikę nemažai patarnavimų lietuviams ir mūsų darbu visi patenkinti.

W. F. HANN & SONS CO.

15533 EUCLID AVE.

MU 1-4200

We Have Added a
NEW NAME!

THRIFTY DRY CLEAN
AND WEAR

"A Heap o' Dry Cleaning for a Wee Bit o' Money"

NOW YOU CAN SAVE

75% AND MORE ON YOUR
DRY CLEANING BILLS
with

Select-ur-Service Dry Cleaning

QUICK 40 MINUTE SERVICE

FIRST in YOUR Community
LOOK AT THESE PRICES

	Professionally CLEANED AND WEAR	Professionally CLEANED & THIRTY FINISHED	Professionally CLEANED & CUSTOM FINISHED
Švarkai	15c	25c	45c
Marškiniai	15c	25c	45c
Kelnės	15c	25c	45c
Sijonai (paprasti)	15c	25c	45c
Megstiniai	15c	25c	45c
Suknelės (paprastos)	30c	50c	90c
Moterų paltai	30c	50c	90c
Kostiumai, vyrų ir moterų	30c	50c	90c
Paltai	30c	50c	90c

Insured and Guaranteed Cleaning

OFFERED AT:

Shaker SUDS-O-MAT

SHAKER'S ONLY AUTOMATIC LAUNDRY

3601 LEE RD. Between Scottsdale & Chapin
Opposite The Car Wash LO 1-7595

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Ideologinių organizacijų svarba tremtyje

Tiems mūsų, kurie iš pavergtos Lietuvos išvykome tikėdamiesi grįžti į laisvą Lietuvą, ideologinių organizacijų reikšmė yra aiški: jos yra priemonė lietuvybės dvasiai gaivinti ir Lietuvos laisvinimo akcijai išreikšti. Lygiu būdu, tokių organizacijų buvimas yra įrodymas, kad kovojanti Lietuva tebėra gyva, ir kad mus su gimtąja šalimi, teberiša tamprūs idėjiniai ryšiai. Ar mes klausomės lietuviškų dainų ir radijo programų, ar mes skaitome lietuviškas knygas ir laikraščius, einame į lietuviškus vaidinimus ir dalyvaujame lietuviškuose minėjimuose ar susirinkimuose, mūsų mintys, poeto žodžiais tariant, skrieja "į karalienę Lietuvą, kuri iš aukšto sosto žiūri į mus už tūkstančių valdovių žavingesnė".

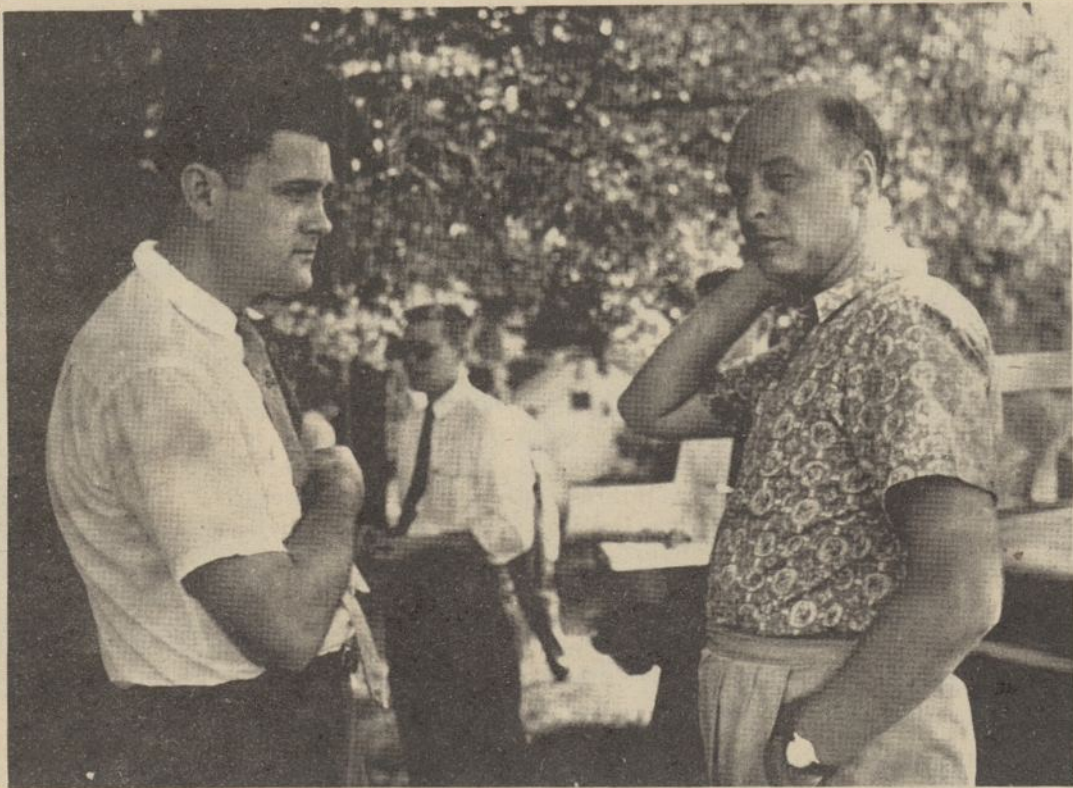
Tačiau vien sentimentu neužtenka, bet reikia ir veiklos, kuri tradiciniai reiškiasi dviem kryptimis: kultūrine ir politine. Pirmąją sudaro lituanistinės mokyklos, chorai, sporto klubai, dramos ir literatūros rateliai. Antrąją — organizacijos, skirtos politinei akcijai. Abi kryptys yra pagrįstos įsitikinimu, kad Lietuva vėl bus laisva ir kad komunizmas, kurio nenugalėjęs Vakarų pasaulis negali tikėtis nei laisvės, nei pastovios taikos, tėra laikinis reiškinys. Įsijungimas į laisvojo pasaulio kovą prieš komunizmą mums atskleidžia plačias politinės akcijos galimybes ir teikia įkvėpimo kultūrinei lituanistinei veiklai.

Tiesioginio ryšio su tautos branduoliu nebuvimas yra didelė kliūtis tiek lietuviškai kultūrinei, tiek politinei veiklai. Be to, išskyrus dvasinį pasitenkinimą, sunku už tą veiklą tikėtis atpildo. Politinis Lietuvos interesų reprezentavimas Amerikos visuomenės ir politikos sluoksniuose yra nelengvas dėl ryšių ir pažinčių stokos. Domėjimasis Amerikos politika, dalyvavimas Amerikos politinėse organizacijose, aukštesnio išsilavinimo siekimas ir anglų kalbos mokėjimas, yra vienintėlis kelias tokiems ryšiams užmegzti. Velionis Antanas Olis buvo išimtis, nes jis tokių ryšių turėjo ir juos sėkmingai naudojo lietuviškai politinei akcijai. Algirdas Nasvytis, į šį kraštą atvykęs prieš vienuoliką metų, tuos ryšius užmezgė savo energingomis pastangomis. Įrodymas: Barboros Armonienės knygos "Leave your tears in Moscow" išleidimas.

Yra ir daugiau šių sunkiųjų kliūčių nugalėjusių, tik gaila, kad tokie asmenys ne visuomet susilaukia lietuviškosios visuomenės pripažinimo.

Mūsų jėgų negausumas neleidžia mums vieniems nulemti kovos prieš komunizmą. Tačiau mes nesame vieni: Greta lietuvių tautos, Sovietų Sąjungai buvo atiduota daugelis kitų tautų, kurios visos trokštą išsivaduoti iš tos nežmoniškos vergijos. Deja, nežiūrint aiškaus interesų bendrumo, visiško akcijos vieningumo nepasiekta ne tik tarp paskirų tautų, bet net ir tarp paskirų vienos kurios tautos veiksmų. Nesutarimas dažnai pagrindžiamas imantais išvedžiojimais, kurie tikrovėje nereiškia nieko kito, kaip nenorą atsisakyti partinių ar net asmeninių ambicijų. Šitoks nesusipratimas dar sumenkina ir jau taip nežymias lietuvių tautos laisvinimo pastangas.

Lietuvos laisvinimo pastangas tolydžio silpnina or-

V. Adamkavičius kalbasi Santaros suvažiavime su J. Jaks-Tyriu (dešinėje), nenujausdamas, kad tai bus paskutinis pasikalbėjimas. P. Petručio nuotrauka

IŠĖJUSIEMS NEGRĮŽTI DRAUGAMS

Antanui Škėmai, Juditai Audėnaitėi ir Jurgiui Jaks-Tyriui

Gyvas vaizdas neišblėsta akyse: Tabor Farm sodyboje dvi dienas užtrukęs santariečių suvažiavimas išsiskirstimo sukūryje. Prie vartų stovi šviesiai melsvas automobilis, kuriame susėdę šeši newyorkiečiai, pasirodę vykti namo. Atrodo, kad dviejų dienų pasitarimų, svarstant lietuviškas problemas, nepakako.

Paskutinę minutę prieš jiems pajudant, pasilenkę su R. Mieželiu ties automobilio langu, kalbiname A. Škėmą šį rudenį atvykti į Chicagon ir pakartoti vakar pastatytą ir vaidintą scenos veiklą Pypkė. Jis mielai sutinka tai padaryti. Dėl detalių sutarime pasikeisti laiškais.

VALDAS ADAMKAVIČIUS

Spaudžiame kolegoms -- Jaks-Tyriui, Škėmai, Audėnaitėi, Škėmaitei, Penkui ir Vasiliauskaitėi rankas, linkėdami sėkmingo kelio namo.

Nuvažiuojantis automobilis nusineša juos tolimon. Bet nei vienas nenujautė, kad kai kurie šios kelionės bendrakeleiviai išskubėjo negrįžtamon tolimon... Liko neištęsti užsimojimai, gražūs sumanymai, išgyldintos problemos.

Tragiška automobilio nelaimė išskiria iš gyvųjų tarpo 3 jaunas lietuvių pajėgas, kurie nesėpė savęs išsaugoti: A. Škėma

organizacijų gausumas, kuris savaime nebūtų blogas dalykas. Deja, dažnai tų organizacijų nariai taip yra į jas įsimylėję, kad nebemato bendrųjų, aukščiau tų smulkiųjų organizacijėlių stovinių reikalų. Jie net nebeatina didžiulius minėjimus — Vasario 16-osios ir liūdnujų birželio įvykių — tuo suduodami lietuvių vieningumui dar vieną smūgį ir sukurdami blogą įspūdį svetimtaučių tarpe.

Dar viena mūsų ideologinių organizacijų blogybė yra gausybė posėdžių ir kalbų, o akcijos stoka. Kad nors tie, kurie mėgsta posėdžiauti ir žibėti gražbylyste, jaustų pareigos ir konkrečiai padirbėti. Bet kur tau! Tik pamėgink tuos gražbylius-posėdininkus įtraukti į konkretų darbą. Jie nuo darbo bėga, kaip velnias nuo švęsto vandens.

Dėkui Dievui, kad mūsų jaunoji karta, mokslus išėjusi šios šalies mokyklose, nepaveldėjo šių blogų vyresniųjų papročių. Jai darbas ir konkretūs rezultatai arčiau prie širdies už tuščias kalbas. Jų leidžiamas "Lituanus" žurnalas, teikias daug vertingos ir gerai paruoštos informacinės medžiagos apie Lietuvą anglų kalba, yra konkretus jų darbštumo ir sugebėjimo įrodymas.

Svetimas jiems yra ir vyresniųjų iš Lietuvos atvežtas susiskirstymas politinėmis partijomis, kuriuo yra pagrįsta tikrovė nebeatitinkanti Amerikos Lietuvių Tarybos organizacija. Mūsų ideologinės organizacijos teturėtų stengtis perduoti jauniems Lietuvos ilgesį ir tikėjimą Lietuvos prisikėlimu, kuriuo ir tegali būti pagrįsta visų lietuviškųjų organizacijų egzistencija. Šitokie akstino skatinamos ideologinės organizacijos ne tik atliks joms tremties uždėtą pareigą, bet ir priartins dieną, kurią po plautįjį pasaulį išblaškyti Lietuvos vaikai vėl išvys laisvės didybę spindinčią savo tėvynę motiną.

Julius Smetona

GERIAU, KADA LIETUVIŲ UŽ NOSIES VEDŽIOJA RUSAS...

Neseniai Chicagoje įvyko Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos narių suvažiavimas. Jame buvo visa eilė paskaitų. Ne visas jas būtų galima mokslinei kategorijai priskirti, bet buvo ir gerų paskaitų.

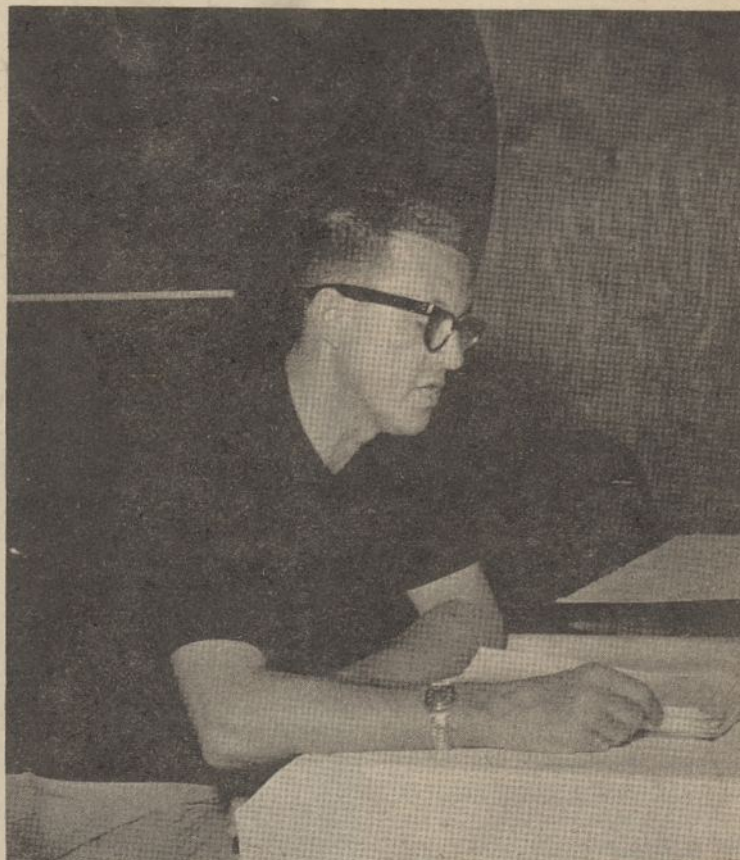
"Laisvė", tas Maskvos garsiakalbis, A. Bimbos lūpomis apie tą suvažiavimą taip parašė:

"Suvažiavimą pradėjo su mišiomis ir maldomis. Prezidiume sėdėjo ir susirinkusius "mokslinekus" už nosies vedžiojo vyskupas Brizgys, prelatas Juras, prelatas Albavičius, kunigas Vaškys ir kunigas Prunkskis.

Ką tie akių muilintojai bendro turi su mokslu? Ogi nieko. Kaip ugnis nesuderinama su vandeniu, taip maldos ir mišios su mokslu."

Nežinau, kas ten ką vedžiojo ar nevedžiojo už nosies, bet gerai žinau, kad ten buvo susirinkę visi lietuviai ir Lietuvai gero troško. O A. Bimbos šiuo atveju, išliejusio daug pykčio, noriu paklausti: ar lietuviams komunistėliams smagiau, kad juos už nosies tikrai vedžioja rusai komunistėliai? Ar jiems smagiau, kad Lietuvą valdo Maskva ir lietuvius šokdina kitataučiai?

STEPAS ZUGRA,
Irvington

Santaros suvažiavime skaitęs savo kūrybą rašytojas Antanas Škėma, tragiškai žuvęs pakeliui į namus. P. Petručio nuotrauka

savaite, kai jinai draugų tarpe jas svarstė suruoštų visuomeninių kursų metu.

Siaubinga tikrovė išskyrė juos iš mūsų tarpo.

Tu, Antanai Škėma, palikai Santarai neužmirštas valandą. Praturtinai ją dvasiniai, kaip esi praturtinęs ir visą lietuvių

visuomenę savo scenos darbu, kurį dirbai lygiai 25 metus. Ir šios sukakties proga, susirinkę santariečiai ir svečiai literatūriniam vakare, gėrėjosi Tavo pastatyta PYPKE. Tą vakarą, Tu nenujausdamas, lyg ir atsisveikinau su mumis ir visa bendruomenė. Spektakliui pasibaigus ilgai Tau plojom, nes jautėm, kad esi vertas pagarbos ir padėkos už kūrybinę ir prasmingą 25 metų scenos darbą. O šiandien nevienam iš mūsų ašaromis pilno akys, kai išgirdome, kad nusileido uždanga Tavo gyvenimo scenoje. Ir jinai daugiau nepasikels... O juk sutarėme susitikti New Yorke ir aptarti artimiausius darbus...

Naktis jau senai apgaubusi Tabor Farmą, bet po medžių, ratu sustatytose kėdėse, būrelis bendraminčių girdime, Jurgi, Tavo susirūpinusį balsą. Tu energingai įrodinėji, kad mūsų visuomeniniame gyvenime esamoji padėtis ilgiau taip tęstis negali. Jaunų žmonių jungimas į lietuviškos veiklos barą yra neatidėliotinas reikalas.

Tavo planai siekia į ateitį, ir jie realūs. Tu susirūpinęs klausi, ar artėjančių pasitarimų sėkmingumui užtikrinti, vakarų pasaulis nepabandys mus iškeisti patogios ramybės vardan?

(Nukelta į 4 psl.)

dovanos ★ taupytojams

PADĖJUS \$500.00 AR DAUGIAU

DUODAME ŠIĄ DOVANĄ

KAS DU MEN.
DUODAME
VIS NAUJOS
DOVANOS.

5 1/4%

mokamo už
ligalikes
taupymas!

DARBO VALANDOS:

pirm. 9 iki 5 v. v.
antr. 9 iki 5 v. v.
trečiad. — uždaryta
ketv. 9 iki 5 v. v.
penkt. 9 iki 5 v. v.
šešt. 9 iki 1 v. p. p.

JOSEPH F. GRIBAUŠKAS, vedėjas

ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION

1447 S. 49th COURT, CICERO 50, ILL./DI 2-1397, TO 3-8131

MOKAME

4 1/4%

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

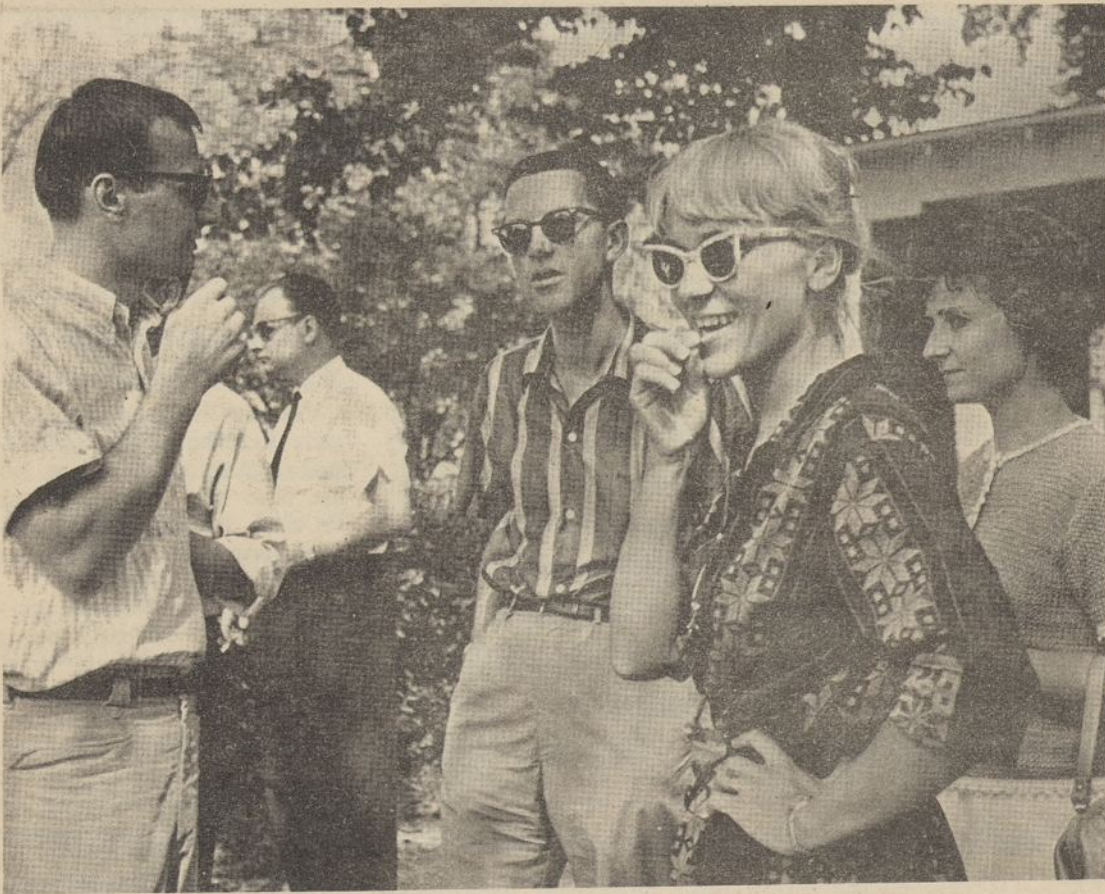

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: VIrginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

Atsisveikinant Tabor Farmoje. Iš kairės: V. Vepštas, A. Mackus, A. Škėma, J. Šeputaitė ir H. Vepštienė. P. Petručio nuotrauka

AŠTUNTASIS SANTAROS SUVAŽIAVIMAS

Rugsėjo 10 d. pasibaigė Studentų Santaros visuotinis suvažiavimas. Jis buvo įprastoje ir jaukioje Tabor Farmoje, Tabor Farma, Bachunai ir santariečiai per eilę metų pasidarė sunkiai beišskiriami.

Oficialiai daliai pasibaigus, daugelis dar ilgokai nesiskirstė. Stovinėjo, vaikštinėjo besidalindami įspūdžiais ir betesdami ne užbaigtas šnekas. Suvažiavimas baigėsi vidurdienį, o patys paskutiniai išsiskirstė pačiame vakarą.

Dauguma pasuko Chicago link. Kiti į Clevelandą, Detroitą, New Yorką bei kitas gyvenamas vietas.

Iki malonaus pasimatymo ištarus, New Yorko pusėn patraukė Antanas Škėma, Jurgis Jakstys, Judita Audėnaitė, Laima Vasiliauskaitė, Kristina Škėmaitė ir R. Penikas. Linkėjimų jiems geros kelionės. Deja, linkėjimai neišsipildė. Antano Škėmos, Jurgio Jakstys ir Juditos Audėnaitės nebėra mūsų tarpe. Jie Anapus. Iš ten nebesugrįžtama atgal. Jų vardus ilgai minėsime ir jų veidai, tarytum gyvi, liks prisiminimuose.

Pirmieji santariečiai Tabor Farmą pasiekė rugsėjo 5 d. Sekančios trys dienos buvo skirtos kursams. Kursai pradėti J. Meko prisiūsto eilėraščių apie laisvę perskaitymu. Kursų metu, paliečiant Santaros ideologinius fragmentus, paskaitas skaitė V. Kavolis. Kita paskaita buvo V. Gegevičiūtės. Ji kalbėjo apie veiklą ir kūrybingumą plačia psichologine prasme.

IŠJUSIEMS NEGRĮŽTI...

(Atkelta iš 3 psl.)

Tu svarstai kokiomis priemonėmis kolonializmo klausimas būtų efektingiau pajudintas ir išnaudotas lietuvių studentijos. Tu net įsipareigoji atitinkamai veikti grįžęs į New Yorką.

Tavęs nebėr. Tavo planus įgyvendinti likome mes gyvieji. Tik dažnai pasigėsimeto blaiviaus patarimo, kuriuo palydėdavai mūsų užsimojimus.

Nei apie vieną iš Jūsų biografinių žinių nerašau, nors Jūsų gyvenimas buvo pilnas, kūrybingas ir spalvingas. Jūs praėjote gyvenime palikę gilų pėdsaką bendruomenei ir draugams.

Sunkus yra išsivijęs kelias, o be Jūsų jis dar pasunkėja. Ir su milžinišku skausmu skiriamės. Skausme lieka šeimos, draugai ir Santara, netekusi savo narių ir garbės filisterių.

Trys dideli stulpai liko nukirsti. Kas stos jų vietoje? Nyku ir tuščia, Sudiev, mieli draugai.

Nelaimės apgaubti mes savo širdyse guodžiamės, kad likimas lėmė Kristinai Škėmaitėi, Vasiliauskaitėi ir Penikui išlikti gyviems. Mes pergyvename jūjų skausmą, bet tikime, kad jie pasveikę grįš į šeimas tęsti savo ir bendrakeleivių nebaigto darbo.

Kursuose įdomiai nuskambėjo sovietinės Lietuvos periodinės spaudos įvertinimas. Šiai kursų daliai vadovavo L. Sabaliūnas.

Kursų programoje išgirstas ir jaunosios kartos rašytojas K. Almenas, kuris vaizdžiai supažindino klausytojus su savo literatūrine kūryba. Po kiekvienos paskaitos sekė diskusiniai pašnekėsiai.

Nebuvo pamiršta ir lietuviška daina. Vienas vakaras praėjo dainos ženklu. Dainas nuotaikingai pravedė R. Kavolienė.

Rugsėjo 8 d. vakare suvažiavimo dalyvių skaičius jau siekė netolį šimto. Visi susirinko literatūros vakarą. Čia savo kūrybą skaitė A. Škėma ir R. Vėžys. Skaityta ir kitų kūryba. R. Kavolienė skaitė Liūnės Štremos eilėraščius, K. Škėmaitė -- J. Meko ir D. Mackuvienė -- J. Šiaito.

Vėliau visi susitelkė paupyje prie laužo. Čia dar kartą pasirodė kupinas humoro R. Vėžys. Laužui degant, upės pakrantėse ilgai aidėjo lietuviška daina.

Šeštadienį suvažiavimą oficialiai atidarė Santaros pirmininkas R. Vaitys, savo žodyje užakcentavęs lietuviškumą ir pareigą tėvynei. Paskui suvažiavimą asmeniškai pasveikino J. Bachunas, Sveikintojas skatino santariečius dar daugiau sukrusti ir imtis gyvesnės organizacinės veiklos. Po pietų išklaustos dr. R. Vaišnio ir V. Donielos, iš Australijos prisiūsta paskaita. V. Donielos paskaitą skaitė V. Babušis.

Dr. J. Balys savo paskaitoje supažindino klausytojus su lietuvių liaudies dainų kilmę ir pademonstravo kaspinan įrašytas senoviškas dainas. P. Petručio nuotrauka

Santaros suvažiavimo dalyviai paskaitos metu. Pirmoj eilėje matosi dr. J. Kaupas, D. Mackuvienė, R. Kavolienė, V. Kavolis ir dr. Vaišnys. P. Petručio nuotrauka

Vakare savo kūrybą skaitė H. Nagys ir A. Mackus. Po pertraukėlės suvažiavimas K. Ostrausko vieno veiksmo kameriniai dramatinis šokas Pypkė. Veikėjai: A-as -- A. Škėma, Z-as -- E. Liogys, Pypkė -- L. Vasiliauskaitė. Režisūra -- A. Škėmos. Dekoracijos -- V. O. Virkau.

Šis K. Ostrausko veiksmas parašytas 1953 m. ir atspausdintas viename 1954 m. Literatūros Lankų numeryje. Veiksmas ir pastatymas bus atskirai panagrinėtas Dirvos puslapiuose.

Po vaidinimo, 25 metų literatūrinės kūrybos sukakties proga, pasveikintas Antanas Škėma. Sveikinamąjį žodį tarė A. Mackus. Gėles įteikė J. Audėnaitė.

Sekmadienį išklaustos dar trys paskaitos. Ypatingai visus sudomino dr. J. Balio lietuvių liaudies dainų aiškinimai. Paskaitininkas supažindino klausytojus su lietuvių liaudies dainų kilmę, suminėjo įvairius faktus ir pademonstravo kaspinan įrašytas senoviškas dainas.

Gaivalingai jautri ir puiki buvo H. Nagio paskaita. Jis kalbėjo apie lietuvių kūrėją -- poetą, kūrybinę paskirtį, bei palygino dabartinę ir ankstyvesnę kūrybą.

Gana išsamią paskaitą apie lietuvių rezistenciją skaitė T. Remeikis. Pasak T. Remeikio, vertingis yra tautinės dvasios ugdymas, kaip aktyvus rezistencinis pasipriešinimas -- kova. Jo keltos mintys susilaukė kritikos.

Naujon Santaros centro valdybon išrinkti A. Karonas, Br. Badikonytė, V. Vaitys, J. Šostakas ir R. Kudukis. Išrinktieji pareigomis dar nepasiskirstė.

Suvažiavimo metu posėdžiavo Santaros -- Šviesos Federacijos politinės ir kultūrinės sekcijos nariai. Posėdžiuose aptarta tolimesnė veikla. Išleistas ir vienkartinis humoro leidinys. Šiemet jau parinktas FLUXUS vardas. P. Ptr.

E. CHICAGO

Apylinkės Lituanis t i n e mokykla mokslo metus pradėjo nuo rugsėjo mėn. pradžios su 26 mokiniais.

Sumažėjus mokinių skaičiui pakeltas mėnesinis mokslo mokestis po \$3.00 už vaiką.

Mokykloje lituanistinius dalykus dėsto Genė ir Algis Markevičiai. 1961 - 1962 mokslo metams Lituanistinės mokyklos tėvų komiteta sudaro: Kazimieras Počius, K. Jasaitis, Ona Jushkew, B. Tampuskienė ir T. Degutienė. Pakenė

NAUJAS KARYS

Po atostogų išleistas dvigubas Kario numeris už rugpjūčio -- rugsėjo mėn. -- Nr. 7 (1374).

Jo turinyje įdėti šie rašiniai: P. Alšėno -- Partizanų dvasios aidai, Z. Raulinaičio -- Aisčiai karinės istorijos šviesoje, J. Vėgėlio -- Lietuva buvo mintyse, O. Urbono -- Didžiojo šiaurės karo frontas Lietuvoje, V. Kareivos -- Pakalnė, J. Namiko -- Pirmasis Lietuvos kariuomenės štabo viršininkas, K. M. J. Šarūno -- Sovietų Sąjungos nerintojų padaliniai, E. Šulaičio -- Europos bokso pirmenybės, Beto, Šaulė tremyje, lietuviai kariai laisvajame pasaulyje karinės žinios ir kronika.

Tragiškai žuvusio rašytojo Antano Škėmos duktė Kristina, sunkiai sužeista automobilio katastrofoje, Santaros suvažiavime skaitė J. Meko kūrybą. P. Petručio nuotrauka

RASKITE 7 SKIRTUMUS

Abu piešiniai atrodo panašūs. Bet taip nėra. Jei esate pastabus, pabandykit per penkias minutes atrasti 7 skirtumus.

PETKUS

LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

J.S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų, stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.

Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

DIRVOS SPAUDOS BALIAUS — KONCERTO MENINĖ PROGRAMA

1. Malda už tėvynę J. Dambrauskas
2. Anoj pusėj ežero J. Žilevičius
3. Šienapiūtė (žodžiai P. Vaičiūno) J. Gaidelis
4. Užmigo žemė (žodžiai Maironio) Č. Sasnauskas
5. Vėjužėlis A. Vanagaitis
6. Vėjo dukra (žodžiai F. Kiršos) St. Šimkus
7. Pavasario daina (žodžiai B. Rutkūno) J. Gaidelis
8. Pabusk, pasauli (žodžiai B. Gaidžiūno) J. Bertulis
9. Karvelėli (solistė Stasė Daugelienė) C. Sasnauskas

Dainuoja Bostono Lietuvių Mišrus Choras

1. Daina apie sesytę J. Tallat-Kelpša
2. Lopšinė A. Račiūnas
3. Aš turėjau broliužėlį E. Gailevičius

Dainuoja solistė Stasė Daugelienė

Pertrauka

1. Menininko gyvenimas Johann Strauss
2. Mėlynasis Dunojus Johann Strauss
3. Vienos miško pasaka Johann Strauss

Dainuoja Bostono Lietuvių Mišrus Choras

1. Ruduo Fr. Chopin
2. Čiribiribin E. Pestalozza
3. Barkarolė J. Offenbach
4. Tu prisimink X

Dainuoja Moterų Trio iš Bostono:

Sol. Stasė Daugelienė, Irena Mickūnienė
ir Irena Žukauskienė

1. Vienos gyvenimas Johann Strauss
2. Vynas, moterys ir daina Johann Strauss

Dainuoja Bostono Lietuvių Mišrus Choras

Chorui, Moterų trio vadovauja ir solistei akomponuoja
J. Gaidelis.

Chorui akomponuoja Nijolė Vaičiaitytė.

SPAUDOS BALIUS — KONCERTAS ĮVYKSTA RUGSĖJO 23 D., ŠEŠTADIENĮ,
SLOVENIAN AUDITORIUM, CLEVELANDE
Pradžią 6:30 val. Bilietai parduodami Dirvos redakcijoje

BOSTONO LIETUVIŲ MIŠRUS CHORAS IR JO REPERTUARAS

Kaip aukščiau sakytą, Bostono Liet. Mišrus Choras įsteigtas 1959 m., sausio 22 d., ALT S-gos Bostono sk. namuose. Choro organizavimo iniciatorius buvo Longinas I z b i c k a s, bet jam pritarė Vyrų choro valdyba ir kt. Bostono liet. organizacijos. Jis buvo išrinktas ir pirmuoju Mišraus choro pirmininku.

Komp. Jul. Gaidelis buvo pakviestas naujo choro dirigentu. Prasidėjo įtemptas ir nelengvas darbas. Tik po metų, 1960 m. sausio 22 d., Bostone įvyko pirmasis Mišraus choro koncertas. Ir vėl So. Bostono Aukšt. Mokyklos didžioji auditorija buvo apypilnė. Muzikos žinovai apie Mišraus choro koncertą atsiliepė palankiai. 1960 m., Vasario 16 d. proga, choras jau dainavo Bostone ir Lowell'je, Mass. Be to, kon-

certuota Brocktone ir Worcester'je, Mass.

Naujo choro pasirodymai iš naujo sukėlė ant kojų Nauj. Anglijos lietuvių. Tuo tarpu to choro žygiai Bostone yra su atsidėjimu sekami ir remiami. Mišrus choras, kiek žinau, kaip vienetą, priklauso JAV Lietuvių Bendruomenei.

1960 m. vasario 28 d., Mišraus choro pirmininku išrinktas veiklus ir energingas Henrikas Gineitis. Jo vadovaujamą valdybą sudaro vicepirm. Petras Š a u l y s, sekretorė Albina Rudžiūnienė (dėkui jai už patiektą žinių pluoštą), kasininkas Vytautas Eikinas, spaudos atstovė Dalia V a k a u z a i t ė ir seniūnas Jonas O l e v i č i u s.

Henr. Gineičio vadovaujama valdyba buvo veikli ir rūpestinga. Ji stengėsi cho-

rą stiprinti ir ugdyti. Nemaža jos darbų yra gerai pasisekę. 1960 m. gegužės mėn. Bostono Liet. Mišrus choras su pasisekimu koncertavo Hartforde, Conn. Tų pačių metų birželio mėn. choras įdainavo į patefono plokšteles 17 rinktinių liet. kompozitorių dainų. Nors techniškai plokštelė nebuvo gerai pagaminta, bet dainas ir menišką choro dainavimą liet. visuomenėje sukėlė susidomėjimą ir šiandien ta plokštelė jau baigiama išparduoti. Plokštelės pagaminimas, greta komp. Jul. Gaidelio, nemaža nuopelną teikia ir H. Gineičio vad. choro valdybai. 1961 m., balandžio 9 d., choras koncertavo Waterbury, Conn., to pat mėn. 16 d. dainavo Liet. Radijos Valandos koncerte Bostone. 1961 m. gegužės 29 d., įvyko antrasis metinis Bostono

Liet. Mišraus Choro koncertas minėtoje Aukšt. Mokyklos auditorijoje. Ir šį kartą salė klausytojų netrūko. Pats choras, vėl daugiau negu metus intensyviai dirbęs, pasirodė su visai nauja programa. Pirmoj koncerto dalyje jis atliko liet. kompozitorių dainas, o antrojo J. Strausso valsus, išverstus į liet. kalbą. Straussui choro moterys savo kaštais pasisiūdinę stilingas baltas sukneas. Šis koncertas buvo tikrai pakili dainos meno šventė. Už jo surengimą pagyrimų sulaukė komp. Jul. Gaidelis, H. Gineičio vad. valdyba ir visas choras.

Paskutinis ddelis choro žygis š. m. liepos pradžioje buvo kelionė į Chicago — choras dalyvavo Antrojo dainų šventėje, kur komp. Jul. Gaidelis buvo jungtinio Vyrų choro dirigentas.

Rugsėjo 23 d., kaip žinom, Bostono Liet. Mišrus Choras koncertuos Clevelande, Ohio, Dirvos rengiamame spaudos koncerte — baliuje.

Henr. Gineičio vadovaujama choro valdyba savo pareigas dar tebeina, nors šiandien, rugsėjo 10 d., choras pradeda savo darbų naują sezoną (iš tikro, tai jis repetuoja jau kelintą savaitę) ir renka naują valdybą. (Vakare man buvo pranešta, kad iki koncerto Clevelande pasilieka ta pati valdyba su H. Gineičiu priešaky).

Be minėtų J. Strausso valsų, Bostono Liet. Mišraus choro repertuarą sudaro daugiausia liet. kompozitorių kūriniai ir jų harmonizuotos liet. liaudies dainos. Koncertų programose randami šie autoriai: Č. Sasnauskas, St. Šimkus, K. V. Banaitis, J. Bendorius, J. Brazys, J. Žilevičius, J. Dambrauskas, J. Kačinskas, pats choro dirigentas Jul. Gaidelis, J. Strolia, Br. Budriūnas, Vl. Jakubėnas ir kt.

Choras, kaip matom, savo darbe bazuojasi daugiausia liet. kompozitorių kūryba. Jis balsiniu ir muzikiniu požiūriu yra tiek pajėgus, kad nesunkiai įveikia ir didesnės bei sudėtingesnės formos dainas. Pavyzdžiui gali būti Č. Sasnausko a capella dainuojama gana sunki daina Užmigo žemė ar mūsų jaunesniųjų kompozitorių žymiai įmantresnė ir sudėtingesnė muziką. Reikia manyti, kad Bostono Liet. Mišrus Choras šį sezoną pasieks naujo meninio laimėjimo — paruos ir padainuos komp. J. Gaidelio kantatą apie Lietuvą.

CLEVELANDE ir apylinkėse

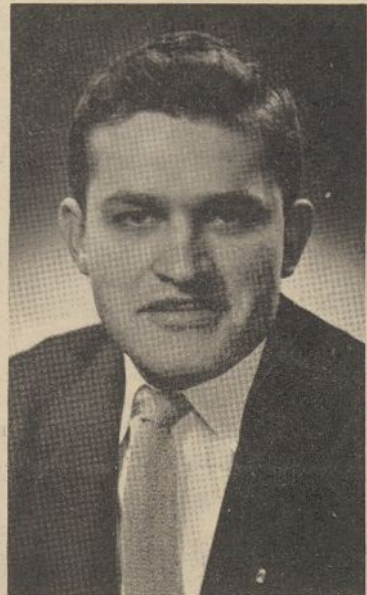
• Dr. Jonas Sukarevičius staiga mirė rugsėjo 15 d., 3 val. pakeliui pas ligonį nuo širdies smūgio. Velionis prieš kelius mėnesius buvo sunkiai susirgęs širdimi ir ilgesnį laiką gulėjo ligoninėje.

• Dirvos metinio koncerto-spaudos baliaus rėmėjais įsijungė: Dr. H. Brazaitis, Dr. J. Stankaitis, Dr. V. Puškorius, Dr. A. Martus.

• Iš Bostono į Dirvos koncertą atvykstantiems choristams reikalinga nakvynių. Sutinkantieji apnakvydinti prašom darbo metu pranešti Dirvai — telef. HE 1-6344 arba vakarais B. Gaidžiūnui telefonu GL 1-3976.

Choristai į Clevelandą atvyksta rugsėjo 23 d., šeštadienį, tarp 2-3 val. po pietų. Iš Clevelando išvyks rugsėjo 24 d., sekmadienį, apie 9 val. ryto.

REMKIME LIETUVIO KANDIDATŪRĄ

E. F. KATALINAS

Sąryšyje su Clevelando miesto tarybos pirminiais rinkimais spalio 3 d., Clevelando Lietuvių Demokratų Klubas kviečia visuomenę į politinį susirinkimą rugsėjo 22 d., penktadienį 7:30 val. vakare Lietuvių Salėje, Ed. F. Katalinas, kandidatas 21-ojo wardo į miesto tarybą, padarys pranešimą apie įvairias savivaldybės institucijas, jų paskirtį, bei kitas problemas, kurios mus liečia šia gyvenančius.

C. L. D. Klubas Ed. F. Katalino kandidatūrą remia ir agituoja už jo sėkmingą išrinkimą. Mūsų visų graži parama yra didelė galimybė jam būti išrinktu. Manome, kad turėti lietuvių miesto

taryboje jau pats laikas ir balsuoti už jį — maloni pareiga. Pranešimui pasibaigus, kandidatas lietuviškai atsakys į klausimus ir stengsis išaiškinti visokias problemas.

Įėjimas laisvas. Po susirinkimo — ALUTIS. Tikimės visuomenės gausaus dalyvavimo.
CLD Klubas

• Išnuomojamas butas iš 5 didelių kambarių, viršuje. Kreiptis: 1331 Russell Rd. (108)

• Pirkite savininko paroduodamą namą. 7 kamb., vienos šeimos, 4 miegamųjų Holmes Ave. (netoli St. Mary's Church ir mokyklos). Telefonas PO 1-4976. (107)

• Čiurlionio ansamblis pradeda 22 darbo sezoną. Rugsėjo 20 d., trečiadienį. Tą dieną čiurlioniečiai renka pradėti pasiruošimo darbą naujo sezono meniniam pasirodymams.

Pirmasis koncertas įvyks Detroito lapkričio 18 d. Vėliau numatomi koncertai Toronte ir Chicagoje. Taip pat planuojama dar šį rudį surengti Clevelande koncertą-minėjamą ansamblio šefo M. K. Čiurlionio 50 metų mirties sukakčiai atžymėti.

Šiuo metu į ansamblį primami nauji nariai. Norintieji įsijungti į čiurlioniečių eiles prašomi atvykti į bet kurią repeticiją balso patikrinimui. Repetacijos vyksta kiekvieną trečiadienį, 8 v. v. ir sekmadieniais 12 v.

Parengimų kalendorius

RUGSĖJO 23 D., Slovenian Auditorium, Dirvos 46 metų koncertas — balius.

RUGSĖJO 30 D. prof. J. Ereitui pagerbti banketas — vakarinė.

SPALIO 7 D. Jonės Kvietytės išraiškos šokio koncertas. Rengia Dainavos stovyklos globos komitetas.

SPALIO 28 d. D. Stankaitytės ir Aloizo Barono koncertas — vakaras, rengiamas L. F. Bičiulių Lietuvių salėje.

LAPKRIČIO 4 D. SLA 14 Kuopos gyvavimo 60 metų sukaktuvių minėjimas.

JONAS ARMONAS APIE SOVIETŲ CIVILINĘ GYNYBĄ

Jonas Armonas, prieš nepilnus dvejus metus su savo motina Barbora Armoniene atvykęs iš Lietuvos į Clevelandą, dalyvavo Washingtono ruošiamoje specialioje televizijos programoje apie Sovietijos civilinės gynybos pasiruošimus.

Šią specialią programą ruošia gerai žinomas radijo ir televizijos komentatorius Chet Huntley su NBC pritarimu ir pagalba.

--Rusijoje -- pasakojo Jonas Armonas, --nuo bombų apsaugojimo rūšiai yra kiekvienas naujai statomame pastate. Jie yra aprūpinti maistu ir vandeniu.

--Kiekvienas gimnazijos mokinių dvi valandas, du kartus savaitėje, apmokomas civilinės gynybos. Rusijoje kiekvienas žmogus yra apmokomas dujų kaukes vartoti ir dažnai dalyvauja įvairiuose gynybos pratimuose. Visi šiuose pratimuose daro kas jiems yra įsakytą, nes Rusijoje didelė drausmė... --pasakojo Armonas Cleveland Press bendradarbiui.

Pagal Armoną, Rusijos piliečiai bijo ir laukia JAV atominės atakos. Kiekviena gatvė ir kiekvienas fabrikas turi savo civilinės gynybos ir apsaugos komitetus.

Šios specialios NBC televizijos programos, kurioje dalyvaus ir mūsų tautietis Jonas Armonas, data dar nėra pakeičta.

EAST CLEVELAND — 13515 EUCLID AT SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY UNTIL 2:30

4% SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000 HOME AND REMODELING LOANS

IN TOWN OFFICE — 6712 SUPERIOR AT EAST 68 ST.

JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamias oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

Nr. 107

1961 m. rugsėjo 18 d.

KAS IR KUR?

MŪSŲ REMĖJAI

• Rašytojui Antanui Škėmai tragiškai žuvus, norinčių pagerbti jį ir išsaugoti jo kūrybą lietuvių tautai pastangomis yra steigiamas Antano Škėmos Raštų Išleidimo Fondas.

Į laikinąją fondo organizacinę komisiją įeina: inž. Valdas Adamkavičius, dr. Vytautas Kavolis, rašyt. Julius Kaupas, rašyt. Marius Katiliškis, adv. Algimantas Kėželis, rašyt. Algimantas Mackus, rašyt. Henrikas Nagys, rašyt. Kostas Ostrauskas, dr. Jonas Valaitis.

Lietuviškoji visuomenė maloniai yra prašoma padėti išleisti Antano Škėmos likusių raštus. Norintieji prisiminti rašytoją Antaną Škėmą, kviečiami siųsti savo įnašus Fondui šiuo adresu: Dr. Jonas Valaitis, 2547 W. 45th St., Chicago 32, Ill.

• Marijampolės aps. Liudvino valsč. kolūkiečiai šiais metais gavo už darbadienį tikrai po 40 kapeikų. Traktoristai gavo po 70 kapeikų ir 2 kg. (4½ sv.) grūdų. Praeitais metais, dėl gausaus lietaus, kolūkiai žieminių javų mažai sėjo, tai grūdų tik šiaip taip užteko sėklai, valstybei (Sov. Rusijai) ir kolūkio vadovams. Šioje apylinkėje Nepr. Lietuvos laikais žemės buvo pirmos ir antros rūšies ir puikiai augo ne tik rugiai ir kviečiai, bet ir cukriniai runkeliai, už kuriuos ūkininkai turėjo gražias pajamas.

Dirvos metinei šventei ateinant atsiuntė paramos:

Pr. Pračkys, Cleveland	5.00
A. Žilinskas, Cleveland	5.00
K. Senikas, Cleveland	5.00
Dr. P. Švarcas, Mascoutah	5.00
Pr. Karalius, Cleveland	2.00
J. Jurkūnas, Lomita	5.00
L. Vitėnas, Hartford	1.00
C. Pocius, Columbus	5.00
J. Telksnys, Great Neck	5.00
O. Ivaškienė, So. Boston	5.00
B. Vyliadas, Elizabeth	5.00
M. Paškevičius, Chicago	5.00
St. Virpša, Chicago	5.00
M. Karaša, Baltimore	5.00
Ign. Anužis, Detroit	5.00
K. Daugvydas, Detroit	2.00
Dr. T. Palionis, Milwaukee	5.00
A. Traška, Chicago	5.00
R.S. Pauliukonis, Cleve.	5.00
Ad. Stacina, S. Bend	5.00
R. Saulėnas, Providence	2.00
M. Pranevičius, Canada	5.00

Visiems aukotojams širdingai dėkojame.

• Agr. Balys ir dr. Valė Barkai (Barkauskai) Sydney, Australijoje sulaukė antros dukters, kuri rugpiučio 26 d. pakrikštyta Ritos-Marijos vardu. B. ir V. Barkai augina 5 metų dukterį Laimą.

• V. E. Gruodis, iš Toronto mokėdamas už Dirvą, atsiuntė \$5.00 auką.

• J. Tumosa, iš Toronto, mokėdamas už Dirvą, atsiuntė \$5.00 auką.

Kas Dirvos neskaito
- daug nustoja!

ELENA RUKUIŽIENĖ, chichagiečių mėgiama aktorė, neseniai buvo pagerbta St. Anthony Savings & Loan Assn. Ciceroje tarnautojų, išdirbusi toje bendrovėje 15 metų.

Metams bėgant ir taupymo bendrovei augant, Elenos Rukuižienės sumanymas ir sugebėjimas finansiniuose reikaluose buvo pastebėtas ir įvertintas: prieš keletą metų ji buvo išrinkta šios bendrovės vicepirmininke ir nuo praeitų metų pakelta kontrolierės pareigoms. Šias pareigas, kaip yra išsireiškęs šios bendrovės vedėjas Juozas F. Gribauskas, ji eina pavyzdinčiai.

Vyt. Maželio nuotrauka

TAUTOS ŠVENTĖ BOSTONE

Vytauto Didžiojo vainikavimo šventė (IX. 8) Bostone buvo švenčiama rugsėjo 9 d. vakare. Savo namuose ją surengė ALT Sąjungos Bostono sk. valdyba, vadovaujama inž. J. Dačios. Diena buvo karšta, pasiekusi 90 laips. šilumės, bet Vytautą Didįjį pagerbiančių tautiečių prisirinko apypilnė iškilmų salė.

Ne juokais jau galime sakyti, kad lietuviai yra užkietėję individualistai. Kas sėjo 9 d. vakare. Savo namuose — tai vis kitas pasaulis, o kas du, tai jau beveik didelė partija... Žiūrėkit, ir dėl Tautos šventės rugsėjo 8 d., kiek mes visokių atskirų nuomonių pareiškėm! Vienam ji netinka dėl to, kad lenkai su laikė imperatoriaus pasiuntinius ir pagrobė jų vežimą

karūną. Atseit, tokiam išmintingam tautiečiui daugiau svarbi yra pati karūna, ar pačios vainikavimo iškilmės, o ne Vytauto Didžiojo darbai ir žygiai, kurie iš esmės ir yra jo karališkasis vainikas. Dr. J. Basanavičius taip pat neuždėjo karūnos, bet argi dėlto jis yra negerbtinas ir nemėtininas?

Būrelis yra ir tokių, kurie Vytauto Didžiojo vainikavimo šventę atmeta tik todėl, kad ją įstatymine Tautos švente padarė tautininkai. Logiškai galvojant, išeitų taip: jeigu įstatymą būtų išleidę socialdemokratų ar liaudininkai, tai tada jina būtų jau visų lietuvių šventė...

Vadinasi, ir vėl ne tiek svarbus pats Vytautas Didysis, bet paniekintinas tasai, kuris didžiojo valdovo atminimui sugalvojo šventę.

Manding, rugsėjo 8 d. švenčiama Tautos šventė, jeigu aš gerai prisimenu, buvo pradėta švesti 1930 Vytauto Didžiojo metais, kada ji gėrbė ir jam paminklus statė visa lietuvių tauta. Gal pakaktų tai prisiminti ir visiems drauge Tautos šventę švesti.

Atvykęs šia proga į Bostoną Dr. Br. Nemickas teisingai pastebėjo, kad istorija yra tautos mokytoja,

kad, visi jos didieji žmonės turėtų būti visų mūsų bendrai pagerbiami, visi didieji mūsų istorijos įvykiai minimi ir švenčiami. Žinoma, jeigu kas atrado, kad ir Vytautas Didysis buvo tautininkas, tai gal tada dėl jo gerbimo tektų paabejoti...

Tautos šventę Bostone pradėjo inž. J. Dačys. Jis apibūdino šventės prasmę, jo žodis buvo taiklus ir sklandus. Šventės prezidiumą sudarė p. Z. Shallnienė, prof. Ign. Končius, Dr. Br. Nemickas, Just. Vaičaitis, Pov. Žičkus, komp. Jul. Gaidelis ir St. Santvaras.

Dr. Br. Nemicko pasakyta kalba buvo įdomi ir aktualia. Jis nevaikščiojo po praeitį, bet davė ryškų vaizdą tos būklės, kurioj dabar yra atsidūrusi žmonija. Jis kvietė visus lietuvius bendrai ir vieningai dirbti, kad šio didžio samyžio metu nebūtų pamiršta teisybės, kurios išaukiant Lietuvos byla. Akademijos rimtą pagrazino Chopin'o Polonezu Rūta Dačytė.

Po iškilmingo posėdžio buvo vakarienė, kurioj daugumas šventės dalyvių maloniai praleido porą valandų.

St. S.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ.

VAIKO GRAŽIAUSIOS NUOTRAUKOS KONKURSA

KONKURSINĖ NUOTRAUKA Nr. 47. Audrė Ambrozaitytė, 5 metų amž., iš Ogden Dunes, Ind. Nuotrauka Vyt. Maželio.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE APLANKYKITE

MIDWEST MAISTO ir LIKERIŲ KRAUTUVĖ

2515 West 69 St. Marquette Parke
SAV. J. JANUSAITIS ir J. MAZEIKA
Čia gėrimus pirkite tikrai pigiai!
TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ:

1 ASBACH URALT	 5ths	\$4.95
2 BISQUIT 3 star Cognac	.. 5ths	\$4.98
3 MARTELL 3 star Cognac	5ths	\$5.39
4 METAXA graikų brendy	5ths nuo	\$5.75
5 WHITE HORSE SCOTCH whisky	 5ths	\$4.98
6 SKAIDRIOJI 80°	 5ths	\$2.95
7 CHERRY, BLACKBERRY, PEACH, APRICOT importuoti		
prancūzų likerai	 5ths	\$2.98
8 BORDEAUX pranc. vynas	5ths	\$0.98

Ir virš 100 rūšių užsieninių bei vietinių gėrimų žemiausiomis kanomis! Nepaprastai didelis pasirinkimas!

Tragiškai žuvus

JUDITAI AUDĖNAITEI

velionies šeimai gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Santaros-šviesos Federacija

Tragiškai žuvus

ANTANUI ŠKĖMAI

velionies šeimai gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Santaros-šviesos Federacija

Tragiškai žuvus

JURGIUI JAKS-TYRIUI

velionies šeimai gilią užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Santaros-šviesos Federacija

MIRGĄ DABRIKAITĘ-KIŽIENĘ

ir jos šeimą, trumpu laiku netekus tėvelio ir uošvienės, giliai užjaučiame ir kartu liūdime

L.S.S. Vyriausia Skautininkė ir Vadija

Brangiam kolegai

DR. JONUI SUKAREVIČIUI

mirus, jo žmonai, dukterims su šeimomis ir visiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia ir drauge liūdi

Ohio Lietuvių Gydytojų
Draugija

Mielam bičiuliui

DR. JONUI SUKAREVIČIUI

staiga mirus, jo mielai žmonai, dukroms, jų šeimoms ir visiems artimiesiems gilią užuojautą reiškia

Vlado Ramanausko šeima

A. + A. DR. J. SUKAREVIČIUI

mirus, jo liūdinčią šeimą nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

Šiaučūnai